

SUOMEN ACC:N EETTINEN OHJEISTUS 2023

Ohjeistus korvaa aikaisemman Suomen ACC:n eettisen ohjeistuksen (SAEO) 10.9.2012

A. JOHDANTO

Suomen ACC on laatinut eettiset periaatteet, jotka koskevat kaikkia Suomen ACC:n toimijoita. Suomen ACC:n akkreditoimia sielunhoito- ja psykoterapiatason terapeutteja varten on laadittu Suomen ACC:n eettinen ohjeistus, joka tarkentaa Suomen ACC:n eettisiä periaatteita ja auttaa sisäistämään korkeatasoisen etiikan sekä ottamaan siitä vastuun asiakastyössä ja koulutuksessa. Suomen ACC:n eettinen ohjeistus koskee myös Suomen ACC:n akkreditoimia koulutuksia.

Ohjeistuksella on kaksi päätehtävää:

1) Suomen ACC:n akkreditoiman henkilön tai koulutustahon tulee noudattaa Suomen ACC:n eettistä ohjeistusta.

Suomen ACC:n jäsenet pyrkivät tekemään laadukasta sielunhoidollista ja terapeuttista työtä. Auttajat voivat toimia joko korvausta vastaan tai vapaaehtoisesti. Heidän ammatillinen taustansa voi olla sosiaali- ja terveysalalta, kirkolliselta tai muulta alalta.

2) Suomen ACC:n eettinen ohjeistus antaa suuntaviittoja eettisten ongelmien ratkaisuun niin käytännön asiakastyössä, koulutuksessa kuin myös Suomen ACC:n eettisen toimikunnan toiminnassa. Suomen ACC:n eettisen toimikunnan tehtävänä on selvittää valitukset, joita Suomen ACC:n akkreditoimia koulutuksia tai sielunhoito- tai psykoterapiatason terapeutteja kohtaan on esitetty. Valitus tehdään eettiselle toimikunnalle. Jos asianomainen on tyytymätön eettisen toimikunnan ratkaisuun, hän voi tehdä siitä valituksen Suomen ACC:n hallitukselle. Mahdollisesta akkreditoinnin purkamisesta tai ACC:n jäsenyydestä erottamisesta päättää ACC:n hallitus.

Suomen ACC:n eettinen ohjeistus pyrkii olemaan linjassa Suomen lainsäädännön ja eri ammattikuntien ammattieettisten ohjeiden kanssa. Suomen ACC:n akkreditoima koulutus sekä sielunhoito- tai psykoterapiatason terapeutti on tietoinen omaan alaansa liittyvistä laeista, säädöksistä ja ammattikuntansa ohjeistuksista.

Suomen ACC:n eettinen ohjeistus on julkinen asiakirja, ja se on kaikkien saatavilla Suomen ACC:n kotisivuilla.

Suomen ACC:n eettisessä ohjeistuksessa termillä 'auttaja' tarkoitetaan Suomen ACC:n akkreditoimia sielunhoitoterapeutteja ja psykoterapiatason terapeutteja.

B. SUOMEN ACC:N TEOLOGINEN TAUSTA

ACC on kristillinen järjestö ja se sitoutuu kristillisen uskon keskeiseen totuuteen: kolmiyhteinen Jumala ilmoittaa itsensä ihmiselle Sanassaan Raamatussa, joka on uskon ylin auktoriteetti. ACC:n yhteydessä on toimijoita useista erilaisista kristillisistä traditioista, kirkkokunnista ja seurakunnista. Samalla, kun eroaviin näkemyksiin ja tulkintoihin suhtaudutaan kunnioittavasti ja keskinäiseen ymmärtämiseen pyrkien, toimijoiden edellytetään sitoutuvan seuraaviin apostolista uskoa yhdistäviin varhaiskristillisiin opinkappaleisiin:

Kristus kuoli meidän syntiemme tähden, ja Jumala herätti hänet kuolleista. (1. Kor. 15:3–5)

Kristus on lihaksi tullut Jumala. (1. Joh. 4:2)

Ihminen voi päästä tuntemaan Jumalan Kristuksen kautta. (Gal. 4:9)

Seuraavat Raamatusta nousevat totuudet muodostavat ACC:n toiminnan teologisen pohjan.

Kohta 1: Jumala on luonut ihmisen omaksi kuvakseen, **mieheksi ja naiseksi. Ihminen on luotu** aktiiviseksi toimijaksi, joka kantaa vastuuta itsestään, lähimmäisestään ja luomakunnasta **yhteydessä Jumalaan**. Elämä on Jumalan lahja.

Kohta 2: Ihminen on langennut kapinaan Jumalaa vastaan ja maailmassa on tämän vuoksi vääryyttä, pahuutta ja syntiä. Syntiinlankeemus koskettaa jokaista ihmistä ja luo tarpeen lunastukselle.

Kohta 3: Jumala tuli ihmiseksi ja kuoli ihmiskunnan syntien puolesta ristillä. Jumalan tahto on, että jokainen ihminen pääsisi osalliseksi pelastuksesta.

Kohta 4: Jeesuksen julistama ja todeksi elämä Jumalan valtakunta luo viitekehyksen sielunhoitajan toiminnalle. Jeesus määritteli oman missionsa perusajatuksen seuraavasti:

"Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan evankeliumia köyhille; hän on lähettänyt minut saarnaamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen, saarnaamaan Herran otollista vuotta." (Luuk. 4:18-19)

Kärsivän ja ahdistuneen ihmisen auttaminen on erottamaton osa Jumalan valtakunnan olemusta ja Jeesuksen mission jatkamista hänen opetuslapsenaan. Sielunhoitaja toteuttaa omalta osaltaan tätä tehtävää.

Kohta 5: Jumala ei ole epäjärjestyksen Jumala vaan rauhan Jumala. Ihmisyhteisössä, yhteiskunnassa ja maailmassa tarvitaan järjestystä suojaavia ja turvaavia lakeja ja eettisiä periaatteita. Jeesus opetti lain kiteytyvän kahdessa pääperiaatteessa: (1) Rakasta Herraa sinun Jumalaasi, (2) Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. On siis olemassa objektiivinen, Jumalan säädösten taso, jonka mukaan pyritään arvioimaan asioita, miten haluttaisiin itseä kohtaan toimittavan. Näin asioita lähestytään ihmisen tarpeet huomioon ottaen, mutta kuitenkin nostamatta ihmisen tuntemuksia ja kokemuksia ylimmäksi totuudeksi.

C. TOIMINNAN KORKEA LAATU

Auttaja tekee hyvää ja karttaa pahaa (Ps. 34:15). Auttaja siis edistää asiakkaansa hyvinvointia ja välttää aiheuttamasta tälle haittaa. Auttaja on vastuussa auttamistyönsä laadusta ja seurauksista.

Auttaja on tietoinen oman työnsä perusteista ja tiedostaa niiden vaikutuksen auttamisprosessiin. Auttaja tiedostaa oman osaamisensa rajat eli mihin hänen koulutuksensa ja työkokemuksensa antavat valmiudet, ja toimii näissä puitteissa. Tarvittaessa hän pyrkii ohjaamaan asiakkaansa eteenpäin, esimerkiksi sielunhoitoterapiasta Kelan kuntoutuspsykoterapiaan.

Auttaja arvostaa omaa arvoperustaansa tiedostaen, että erilaiset arvoperustat tai toimintatavat antavat mahdollisuuden dialogiin ja oppimiseen niin asiakassuhteessa kuin muiden toimijoiden kanssa. Mikäli auttajan ja asiakkaan arvot poikkeavat toisistaan niin paljon, että se haittaa yhteistyötä, auttaja voi ohjata asiakkaan tämän näkökulmasta tarkoituksenmukaisempiin palveluihin.

1. Asiakaslähtöisyys

Terapeuttinen ja/tai sielunhoidollinen työskentely alkaa asiakkaan aloitteesta. Auttaja ja asiakas sopivat yhdessä työskentelyn ehdoista. Terapian tavoitteiden lähtökohtana on asiakkaan terapiaa koskeva toive. Asiakkaan itsemääräämisoikeuteen ja vapaaseen tahtoon kuuluu oikeus määritellä oman kehittymisensä ja muuttumisensa kohteet itse. Tämä on keskeinen tapa, jolla asiakasta suojellaan siltä, että terapeutti yrittäisi muuttaa asiakasta terapeutin arvojen suuntaan.

2. Asiakasturvallisuus

Auttaja huolehtii työskentelyn turvallisuudesta. Hän turvaa asiakkaan yksityisyyden ja luottamuksellisuuden. Auttaja arvioi työnsä tuloksia. Hän huolehtii siitä, että auttamistyön korkea laatu säilyy koko hoitoprosessin ajan.

Auttaja antaa asiakkaalle oikeaa tietoa palveluista, joita hän asiakkaalle tarjoaa, myös käytettyihin menetelmiin liittyvistä mahdollisista riskeistä sekä tietoa vaihtoehtoisista menetelmistä, jotka ovat hänen tiedossaan. Auttajan vastuulla on huolehtia työskentelyn turvallisista rajoista. Esimerkiksi sovittuja aikatauluja noudatetaan ja fyysiseen koskettamiseen kysytään aina asiakkaan lupa auttamistilanteessa.

Auttamistyöskentely tapahtuu kielellä ja tavalla, joka takaa riittävän vuoropuhelun ja asioiden ymmärtämisen. Etätyöskentelyssä auttaja kiinnittää erityistä huomiota asiakasturvallisuuteen, esimerkiksi tietosuojaan ja siihen, sopiiko tällainen työskentely asiakkaalle.

Auttaja välttää auttamistilanteiden ulkopuolista kanssakäymistä asiakkaan kanssa. Läheinen kanssakäyminen vähentää auttamistyön edellyttämää etäisyyttä ja voi johtaa eturistiriitoihin tai jopa asiakkaan hyväksikäyttöön. Auttaja tiedostaa, miten intimitetti ja seksuaalisuus voivat suoraan tai epäsuorasti vaikuttaa auttajan ja asiakkaan väliseen suhteeseen. Erityisen tärkeää on, että auttaja ei ryhdy asiakkaan kanssa seurustelu- eikä seksisuhteeseen, jossa hän voi hyötyä asiakkaasta esimerkiksi taloudellisesti, materiaalisesti, psykologisesti, hengellisesti tai ettei hän muuten käytä hyväkseen asemaansa siten, että siitä on asiakkaalle haittaa. Esimerkiksi auttaja ja autettava voivat olla saman yhdistyksen tai seurakunnan jäseniä mutta eivät voi olla vapaaehtoistyöpari tai ystäviä keskenään.

3. Salassapitovelvollisuus ja asiakastietojen dokumentointi

Kaikki terapeutin työskentely pohjautuu luottamukseen. Salassapitovelvollisuuden mukaan auttaja käyttää terapiassa tai sielunhoidossa saatua tietoa vain asiakkaan suostumuksen mukaiseen tarkoitukseen. Auttaja ei paljasta ilman asiakkaan suostumusta mitään terapiassa tai sielunhoidossa saatua tietoa ulkopuolisille henkilöille, ei edes sitä, että asiakas on terapiassa. Terapeutti ottaa huomioon salassapidon niin terapia- ja sielunhoitotilojen järjestelyissä kuin etätyöskentelyn järjestämisessä (esimerkiksi terapiatilaa äänieristys, asiakkaan yksityisyyden toteutuminen ja etätyöskentelyalustan tietoturvallisuus).

Salassapitovelvollisuudesta voidaan poiketa vain, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on Suomen laissa erikseen nimenomaisesti säädetty tai jos asiakas on antanut kirjallisen luvan. Jos auttaja saa ulkopuoliselta taholta asiakastaan koskevan tietopyynnön, hän ottaa selvää, onko kyseisellä taholla juridinen oikeus saada kyseinen tieto. Hän kertoo asiakkaalle tietopyynnöstä ja siitä, miten aikoo tietopyyntöön vastata.

Auttaja tekee asiakkaan kanssa selkeän hoitosopimuksen, johon sitoudutaan vapaaehtoisesti. Sopimus on hyvä tehdä kirjallisena. Jos sopimus kuitenkin tehdään suullisesti, auttaja tekee siitä muistiinpanot. Sopimuksesta ilmenee ainakin hoidon tavoite, todennäköinen kesto, käyntitiheys, vaitiolovelvollisuus, palkkiomenettely, auttajan työnohjaus sekä mahdollisuus tarkistaa ja tehdä muutoksia sopimukseen yhteisymmärryksessä. Sopimuksessa määritellään, kuinka toimia, jos yhteistyö katkeaa ennalta sopimatta. Sopimuksessa voidaan määritellä myös sosiaalisen median käytön rajat auttajan ja asiakkaan välillä. Sopimuksessa mainitaan mahdollisuudesta tehdä auttajaa koskeva valitus Suomen ACC:n eettiselle toimikunnalle.

Psykoterapiaan tai sielunhoitoterapiaan liittyvä dokumentaatio säilytetään asianmukaisesti suojattuna. Auttaja kertoo asiakkaalle, miten tietoja säilytetään. Jos auttaja haluaa käyttää terapia- tai sielunhoitoprosessissa saatua tietoa opetus- tai julkaisutarkoituksessa, hänen täytyy saada tähän asiakkaan kirjallinen lupa ja säilyttää tunnistamattomuus. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä tietojensa käyttämisestä.

Terapiatilanteen tallentaminen millä tahansa välineellä edellyttää asiakkaan tai laillisen huoltajan kirjallista suostumusta.

4. Työkyky

Auttajalla on velvollisuus huolehtia omasta työkyvystään ja hyvinvoinnistaan kokonaisvaltaisesti. Hän työskentelee vain ollessaan työkykyinen. Auttaja työskentelee tavalla, joka on sopiva hänen terveydelleen ja turvallisuudelleen. Tämä sisältää hyvän tasapainon ylläpitämisen työ- ja vapaa-ajan välillä. Auttaja huolehtii riittävän turvallisista työolosuhteista ja tarvittavasta henkilökohtaisesta vakuutusturvasta.

Auttajalla on riittävä, asianmukainen ja säännöllinen työnohjaus. Lisäksi hän voi käyttää ammatilliseksi tuekseen konsultaatioita tai verkostoyhteistyötä. Auttaja hankkii riittävää ja säännöllistä tukea työlleen ja ajanmukaista tietoa esimerkiksi ammatilliseen kirjallisuuteen perehtymisen, lisäkoulutautumisen, yhteistyön ja tarvittaessa oman henkilökohtaisen hoidon avulla. Auttaja hakeutuu tarvittaessa omaan terapiaan, hengelliseen ohjaukseen, sielunhoitoon, rukouspalveluun tai muuhun sellaiseen tukea antavaan palveluun, joka edistää hänen henkilökohtaista hyvinvointiaan ja työkykyään. Auttaja elää yhteydessä kristilliseen seurakuntaan tai kristilliseen yhteisöön.

Auttaja pyrkii mahdollisuuksiensa mukaan edesauttamaan muiden auttajien hyvinvointia ja toimintaedellytyksiä.

D. AUTTAJAA KOSKEVAN TYYTYMÄTTÖMYYDEN ILMAISEMINEN SUOMEN ACC:N EETTISELLE TOIMIKUNNALLE

Auttajalla on velvollisuus kertoa asiakkailleen Suomen ACC:n tarkoituksesta, säännöistä ja eettisistä ohjeista. Asiakkaalle kerrotaan myös, että terapia-asiakkaalla tai hänen huoltajallaan on mahdollisuus tehdä valitus Suomen ACC:n eettiselle toimikunnalle, jos hän on tyytymätön Suomen ACC:n akkreditoiman henkilön tai tahon antamaan hoitoon tai kohteluun.

Ennen valituksen tekemistä auttaja käyttää muita mahdollisia keinoja, jotka auttavat asian ratkaisemisessa. Tällaisia ovat esimerkiksi avoin keskustelu hoitoa antaneen henkilön tai koulutustahon kanssa.

Suomen ACC:n akkreditoimalla auttajalla on velvollisuus vastata Suomen ACC:n eettisen toimikunnan kysymyksiin ja noudattaa siltä mahdollisesti saamia ohjeita.

Auttaja, joka huomaa toisen auttajan olevan eettisessä ristiriidassa, tarjoaa tukeaan eettisen ongelman käsittelyssä.